

Стефан П. Пајовић¹
Нови Сад

Наслеђе 30 • 2015 • 247-248

ПОЕЗИЈА ШТО СВЕЗУЈЕ РАЗВЕЗАНИ СВЕТ

Славко Гордић. *Сродства и раздаљине: огледи и дневнички записи*. Нови Сад: Академска књига, 2014, стр. 206

Књига професора Гордића је двојака: с једне стране она представља мини збирку есеја и скица о српској књижевности чијим се изучавањем аутор бави читавог живота, а с друге стране је то низ дневничких записа у којима се та истоветна књижевност преплиће са најсуровијим обликом стварности: свакодневицом. Након првих пет огледа који су послатица за проучаваоце српске културе и књижевности, следи двадесет есеја чији су наслови, уколико преузмемо узус извештавања о резултатима фудбалских утакмица, постигнути помоћу двадесет и седам речи. Намерно ћемо бити математички сурови, па констатовати да је то у просеку 1.35 реч по наслову. По среди је дакле лаконско насловљавање тематских целина чије корене треба тражити у богатом професионалном, а како из текстова сазнајемо, и животном искуству аутора. Сваки запис је заправо разговор живота и књижевности који су свезани концем који је данас више него садган: поезијом. Иако Гордић децидирано пише о песмама и песницима, значење речи „поезија” овде треба схватити доста широко, а пре свега као какво „састављање” што њен грчки корен и означава. Задатак поезије, тесно повезан са њеним посрнућем не само у Србији, већ широм света, јесте да увеже опипљиву стварност са неопипљивим светом који је књижевност вазда настојала да докучи. Гордић у дневничким белешкама истиче ову свезу започињући белешке билтенном српске стварности. Као на кајрону, на страницама књиге се смењују дневно-политичке теме: „Индијски званичник у разговору с нашим првацима навео два-три стиха Роберта Фроста. Митрополит Амфилохије прогласио Његоша за свеца. Понеки од домаћих научника негодује што буџетске рестрикције највише погађају српску хуманистику. Ухапшено десетак водећих људи ‘Галенике’. Политички врх Србије и даље мучи муку с црквом, косметским Србима, Тачијем и Европском унијом. Лед тукао села око Куле и Бачке Паланке” (Гордић 2014: 123). Наспрам овакве реалности аутор настоји да запише своје виђење књижевности које није одвојено од Србије у којој мора битисати.

Трећи запис у низу, насловљен „Паук”, нас уводи у мрежу метафора које се рачвају из паркиралишта *Паркинџ сервиса* и „сумом у висини мање пензије” која је потребна да би поштен грађанин избавио своје пре-

1 stefan@capsred.com

возно средство одатле. Присутан је оправдан лингвистички ламент над избором речи „паук” за модерну верзију харачлије. Та животиња не заслужује такав речнички унос јер она, како аутор наводи, има посве другачији призив код Ђипика, Золотића, Аћина, Дучића итд. Ипак, чини се да је немилосрдни камион са механичком руком једини паук који походи нашу свакодневицу, и да је одавно, вероватно међу првима, штепао сва дивна поетска значења ове речи која Гордић брижљиво наводи.

Дакле, по среди је „Агресија” стварног света, који отргнут од ланаца уметности бесни не само по појединцу, већ и по народима. Српски народ се лишава права на богату културну и књижевну историју док пламте расправе о нашем степену цивилизованости и о томе чији је био Петар Петровић Његош. Током или услед ових превирања читавом народу промиче језгровито, али језовито питање које походи Гордића: *Није ли се Његош одрекао нас?*

У кратком запису „Излог” пружен нам је поглед на премоћ савремених пискарала над истинским писцима, односно „да је тзв. медиј могућно оруђе и родно место *весџи*, па и *иџре*, али не и *мисли*. Да је замислив Нушић како у *излоџу*, у књижари Геце Кона, с погледом на улицу и видљив са улице, пише водвиљ или козерију, али да на сличном месту и у њиховом послу не можемо замислити Андрића и Десницу, једног и другог Лалића, Исидору и Кашанина, Киша и Пекића, Зорана Мишића и Миодрага Павловића” (Гордић 2014: 133). Читаоци за којима се жали у поговору су се евидентно преселили у те и такве медије, и сада иду у *window shopping* књига уместо у истинску куповину. Она је ваљда резервисана за ствари од вредности, похрањене на рафовима трговинских центара. Тамо се исписују фантастичније приче.

Као исходиште свега намеће се ауторов став у кратком огледу о Шејмусу Хинију да „ни песници више не разговарају о поезији” (Гордић 2014: 162). Ни кротка и надасве разумљива поезија ирског песника који пева о тресетиштима свога завичаја не може пронаћи пут до сабраће песника, а још мање до читалаца ван књижевних кругова. Како се аутор дотиче статистике о продаји песничких књига у „Једном погледу на савремено српско песништво”, и ми се осећамо дужним да изнесемо податак који је за Хинијевог живота кружио британском јавношћу. Наиме, од свих продатих песничких збирки на Острву, две трећине су биле управо Хинијеве. Дакле, можда ипак има наде за истанчану књижевност и њену критику – књиге попут *Сродсџва* и *раздаљине*. Она ће задужити неку књижарску или библиотечку полицу стрпљиво чекајући читаоца јер како је то често случај у књижевности, већ само *биџи* прерасте у *биџи читан*.

Примљен 20. фебруара 2015.
Прихваћен 20. марта 2015.